

درباره مسجد سجادیه، یادگار ۱۵۷ ساله‌ای که با فضای قدیمی‌اش در کوچه اب میرزا پارچاست

نماز زیر سقف چوبی

۳

رتبه نخست ثامن در نگهداری از فضای سبز

به گزارش اداره کل بهبود محیط‌زیست شهری، اداره فضای سبز شهرداری منطقه ثامن در تابستان سال جاری موفق شدمیان سیزده منطقه شهرداری مشهد، رتبه نخست را در زمینه نگهداری، توسعه و بازپردازی فضای سبز کسب کند. رئیس اداره فضای سبز شهرداری منطقه ثامن در این باره گفت: منطقه ثامن به واسطه موقعیت خاص خود، میزان تردد تعداد زیادی از زائران و برگزاری مراسم متعدد در مناسبت‌های مختلف است؛ موضوعی که مدیریت فضای سبز را بایپیچیدگی‌های خاصی رویه رومی کند.

حمید رستگار مقدم بالشاره به اینکه توسعه فضای سبزیکی از اولویت‌های راهبردی در مسیر ارتقای کیفیت زندگی شهری است، ادامه داد. با برنامه‌ریزی دقیق، اجرای منظم طرح‌های نگهداری، سامان دهی مستمر بروستان‌ها، بازپردازی المان‌های طبیعی، تلاش مستمر همکاران و بهره‌گیری از ظرفیت‌های منطقه، توانستیم این موقوفیت را قم بزنیم.

شهر خبر

۲
هوای نامطبوع خیابان شهید اندرزگو زائر و مجاور را آزار می‌دهد
کanal آب، منشاً بوی بد فلکه آب

۴
معاون فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقه ثامن از مشارکت مردم در میزبانی از زائران گفت
مهمنان نوازی با آداب خاص

هوای نامطبوع خیابان شهید اندرزگو، زائر و مجاور را آزار می‌دهد

کanal آب، منشاً بوی بد فلکه آب

هم قدم

وناهض سطح کرده است.
سید محمد حسین بازدار حسینی توضیح می‌دهد: باید اعتبار باشد تا لاین کانال لایی رویی و قسمت هایی از آن بازسازی شود.
نکته بعدی که رئیس اداره عمران و حمل و نقل به آن اشاره می‌کند این است که این معتبر طرح ملی دارد و هنوز طرح آن در اداره ترافیک مانده و آماده نشده است. بازدار می‌گوید: از باب الرضا^(۱) تا باب الججاد^(۲) سنگ فرش خواهد شد و باقی آسفالت است. در آن طرح اصلاح زیرساخت هایی مانند کانال آب های سطحی نیز دیده شده است.

● با متخلfan برخورد می شود
به سراغ رئیس اداره خدمات شهری هم می‌رویم تا درباره آب میوه فروشی هایی پرسیم که شیرابه زباله شان را داخل کانال آب های سطحی می‌ریزند. رحمان اسعدي با تأکید بر اینکه کانال های خیابان شهید اندرزگو و میدان بیت المقدس هر هفته شست و شومی شوند، می‌گوید: دمودر تخلف در میدان بیت المقدس داشتیم که به آن ها خطر داریم و پرونده شان را به مکرر بدهشت معرفی کردیم. در خیابان شهید اندرزگو با متخلfanی که شیرابه بتی شان را در کانال های ریخته بودند، برخورد کردیم و مالکان پروره جریمه شدند.

رئیس اداره خدمات شهری بالشاره به اینکه بخشی ازین بوی بد مربوط به کانال های خیابان امام رضا^(۳) است و به منطقه ثامن مربوط نمی شود. افزود: بازدید های مستمر ما همچنان ادامه دارد. در عین حال، از مردم می خواهیم هر تخلفی را به مکاری ارش دهندا تابه سرعت پا به برخورد شود.

می داند و می‌گوید: شما خودتان را جای مشتری بگذارید. دلتان می خواهد جایی که بوی بد باشد. وقت بگذارید و در بازار خرد کنید؟ محمدمعظیمی یکی از سبکه بازار فرش خیابان شهید اندرزگو می‌گوید: هر وقت با شهرداری تفاس می‌گیریم. می‌گویند باز جای دیگری است، در صورتی که کاملاً مشخص است از کانال هایی می‌آید که همین چند سال پیش ساختند.

● کanal نیاز به بازسازی دارد
رئیس اداره عمران و حمل و نقل در پاسخ به این مشکل مردمی می‌گوید: از حدود دو سال پیش، در زمان اجرای چند پروژه شخصی در کانال جمع آوری آب های سطحی خیابان شهید اندرزگو که سال ۱۳۹۸ احداث شد، شیرابه بتی ریخته شده که کانال را تا حدودی مسدود

نمجه موسوی کاهانی افلکه آب و خیابان شهید اندرزگو یکی از مسیرهای اصلی رفت و آمد زائران حرم رضوی است که سالانه میلیون هانفراز آن عمور می‌کنند تا زور و روی های باب الرضا^(۴) و باب الججاد^(۵) وارد حرم مطهر شوند. این تردد میلیونی باعث می شود کوچک ترین مشکل، برای تعادزی از شهروندان و زائران در دسرساز شود. یکی از مشکلاتی که مردم در دو سال گذشته با راه امام طرح کرده اند، بوی بد کانال های فاضلاب در هوای این میدان و خیابان شلوغ است که مهمان ناخوانده شده است.

● کاسیه غیر بهداشتی!

سید جعفر حسینی، یکی از افرادی که به خاطر کارش هر روز گذرد، ش به بازارهای این اطراف می‌افتد. می‌گوید: هر وقت به فلکه آب می‌رسیم و می خواهیم رو به حرم بایستیم و سلامی بدیم، بوی نامطبوعی که در هوای پیچیده است، مجبور مان می‌کند زو دار این خیابان عبور کنیم.
حسینی به آب میوه فروشی های اطراف میدان اشاره می‌کند و ادامه می‌دهد: بسیاری از این مغازه ها، شیرابه زباله شان را در کانال های آب خالی می‌کنند و عامل بوی بد هستند. زائری که در حال و هوای معنوی خودش است، بالاین بوی بد نمی‌تواند اینجا بایستد.

● فرار مشتری از بازار بدبو
جواد محتشم، یکی از کسبه خیابان شهید اندرزگو، بوی بد را باعث کسادی بازار

● آشپزی مجالس با آقامهدی

مهندی ربانی راصباغ معرفی می‌کند و می‌گوید: اگر کسی از همسایه ها برای مجليسش دنبال آشپز باشد، سراغ مهدی آقا

می‌رود و او بودن مزد و منت آن را نجات می‌دهد.
مهندی ربانی، همسایه همیشه خندان این کوچه، می‌گوید: مازیچگی کارهای بزرگ شده ایم و باید به درد هم بخوریم. من آشپزی بلد و هر کس مجلسی داشته باشد، کمک می‌کنم. در این محل کسی دغدغه مراسم عزا و عروسی ندارد.

او دل بستگی اش به محله را این طور تعریف می‌کند: یک سال خانه را دادیم اجاره و رفیقی سمت آب و برق خانه گرفتیم. مادر میریض شدو و قدری بر دیمیش دکتر، تشخیص این بود که چون از محله خودمان دور شده، میریض شده است. ما هم خانه مان را بازسازی کردیم و برگشتم به همین جایی که دل و جانمان به آن تعلق دارد. چرا؟ چون از همسایه ها هوای هم را دارند.

ربانی یکی از رسوم جالب محله شان را بیان می‌کند و می‌گوید: اینجا هر کسی که نیازمند است، سهم نان دارد؛ روزی پیچ تا! غیرهای محل پول می‌دهند به نابوایی و حاج آقای افخمی، بزرگ محله، بی نیازمندانی که می‌شناسد، کارتی می‌دهد که نانشان را رایگان بگیرند.

این کار در محله ما سال هاست و رواج دارد.

همساييه به همساييه، کوچه وحدت ۱۳، ديدار پانزدهم

در عروسی و عزا کنار هم هستیم

نمجه موسوی کاهانی ادر کوچه وحدت ۱۳ هیچ کس کارش لنگ نمی‌ماند. چون هر کدام از همسایه ها هر کاری از دستشان برپاییم، برای دیگری انجام می‌دهند. از هر صنفی هم در این کوچه زندگی می‌کنند و اهالی محل کارهایشان را به افراد ناشناس و اگذار نمی‌کنند. اولین کاسیه که محلی های هم‌اعرفی می‌کنند، محسن حامد صباغ، لبنتی محله است و او هم مهدی ربانی و غلامرضا اسماعیلی مقدم را به هم‌اعرفی می‌کند که در آشپزی و مداعی دستی برآتش دارند و هر وقت بتوانند، کارهای را راه می‌اندازند.

● محسن آقا، آچار فرانسه محله

محسن حامد صباغ به آچار فرانسه معروف است. هم خوش اهل کار فنی است و هم با همسایه ها روابط خوبی دارد و از دیگران کمک می‌کیرد. نسیه دادن هم برای او امری کاملاً عادی است و یک حساب دفتری بلند بلا پشت دخل مغازه اش دارد که بعضی از آن حساب ها که چند میلیون را هم رდ کرده است، به سال ۱۳۹۹ برمی‌گردد. به واسطه اعتباری که در محله دارد، کسی روی اوراق زمین نمی‌زند و این طوری واسطه کارهای اندازی برای دیگران می‌شود. او که در لبنتی اش به روی همه باز است، می‌گوید: بچه محل ها حساب برادر را دارد؛ از کمک کردن در تعمیر خانه و ماشین بگیرید تا برگزار کردن هر نوع مراجusi صحت به نسیه دادن می‌رسد. آن هم در دوره ای که تورم روز شمار است، امام حسن آقامی می‌گوید: وقتی همسایه مان را می‌شناسیم که گرفتار است، می‌شود ماسیت و پنیرش را با او حساب کنیم؟ یا کسی که مجلس دارد و حسابت خالی است، می‌زیم به حساب شان شاء... روزی و ضعش خوب شود. بعضی حساب ها هیچ وقت صاف نمی‌شود و ماههم می‌دانیم. امامعتقد خداروزی رسان است.

○ حال و هوای امروز کوچه مسجد

اگر بخواهیم ردپای تاریخ را در کوچه‌ای بگیریم که مسجد در آن قرار دارد، به روگاری می‌رسیم که اهالی از حدود ۱۷۰ پله آب انبار، کوزه به دست پایین می‌رفتند و آبی گوارا و خنک برداشت می‌کردند که تایکی دوروز در خانه‌شان دوام بیاورد. این آب انبار را سال‌های پایانی دوره قاجار در همسایگی خانه شجاع الدوله ایجاد شده بود. اما تغییر بافت در کوچه مسجد سجادیه حال و هوای امروز آن را ساخته است. حبیب هاشمیان با نفسوس می‌گوید: نمازگزاران چندانی به این جانمی آیند. زیرا با گذشت زمان و تغییر بافت محله، بسیاری از سکنان قدیمی هجرت کرده‌اند. این روزه‌ها فضای حاکم در کوچه، شلوغی، ترافیک و حضور زائران غیر ایرانی است که آن‌ها هم ارادت نمایند. حرم امام رضا^(ع) را به مساجد اطراف ترجیح می‌دهند.

اوادامه می‌دهد: تغییر کاربری بیشتر خانه‌های قدیمی و همسایه سجد به مسافرخانه و ساختمان‌های اقامتی برای پذیرایی از ازایران به کلی بافت اینجا را تغییر داده است. یکی از آن‌ها همین امروز در مجاورت مسجد فعال است. در جنبه دیگر مسجد نیز حسینیه‌ای هنام با مسجد ساخته شده است که ارتباطی باهم ندارند. خانه پدری هاشمیان هم سال هادرهمیان محل بوده است. این خانه همچنان پا بر جاست و اگر دوستی پی‌آشنایی برای زیارت به مشهد باید، بامهمن نوازی در آن پذیرایی می‌شود.

○ درآمد ناچیز موقوفه

طبق وقف نامه، درآمد مغازه‌ها باید صرف هزینه‌های روضه خوانی و عزاداری ماه محرم و رسیدگی به مسجد شود. اما مبلغ ایادی از آن‌ها امروزه تنها پاسخگوی هزینه‌های اساسی مسجد نیست، بلکه فقط صرف کارهای کوچک مانند نقاشهای یامورو و شناختی می‌شود. وفایی، متولی وقف، می‌گوید: چون مغازه‌داران سرقفلی دارند و ماقبل از عرصه پول می‌گیریم، درآمد مان بسیار ناچیز شده است؛ به گونه‌ای که هر مغازه فقط سالانه دویست تا سیصد هزار تومان اجاره‌می‌پردازو. مجموع آن هابه ۲ میلیون تومان هم نمی‌رسد. تعیین مبلغ هم با تشخیص کارشناس اداره اوقاف است. البته بیکر هستند با کمک شهرداری نمای بیرون را بدون اینکه فضای داخلی اش دستخوش تغییر شود، بازسازی کنند.

درباره مسجد سجادیه، یادگار ۱۵۷ ساله‌ای که با فضای قدیمی اش در کوچه آب میرزا پا بر جاست

نماز زیر سقف چوبی

سعیرا شاهیان ادیریکی از کوچه‌های قدیمی اطراف حرم امام رضا^(ع). مسجدی باصالات به یادگار نماده که نمادی از سنت وقف است. مسجد سجادیه از اندک مساجد سقف چوبی شهرمان در کوچه تاریخی آب میرزا است: کوچه‌ای که بدليل ایجاد آب انباری بزرگ در آن، لقب مالکش را که یکی از بزرگان سادات رضوی بوده، به خود گرفته است. به جز آن، مسجد سجادیه در نزدیکی منزل آیت‌الله سید عبدالحسین شیرازی بوده است که از چهره‌های مطرح دینی و اقلایی ساکن کوچه شیرازی^(ع) به شمار می‌رود.

○ تداوم وقف و تولیت

از راه پله مسجد که بالای روم، روی دیوار آبدارخانه نقلی آن، یک قاب عکس نصب است. مجید هاشمیان، دیگر کلیدار مسجد که ما همراهی می‌کند، می‌گوید: عکس مربوط به مرحوم مش رجب، متولی سابق مسجد است که خانه اش پشت خانه عمومی قرار داشت. درواقع این دو پسرعمو، تنها قدیمی‌های باقی مانده در کوچه آب میرزا هستند.

تولیت این موقوفه باتوجه به نیت واقفان به شکل سنتی از نسل به نسل دیگر منتقل شده است؛ به طوری که نسل های پسرخانواده متولی می‌شوند. این هارا حاج آقای وفایی می‌گوید که تاکنون ۴۶ سال متولی وقف بوده است و ادامه می‌دهد. خانواده کربلایی کاظم که از اجداد پدرم هستند، طی دهه هامتوی مسجد بوده اندوپس ازان ها هم مرحوم رجیلی وفایی، پدرم، این مسئولیت را بر عهده داشت.

البته او یادآوری می‌کند: در گذشته که هنوز شناسنامه وجود نداشت، پیش می‌آمد که نام فامیلی فردی بالجدادش منفاوت باشد؛ هچند که نام و نسب و اقامه در اسناد وقف موجود است. از طرفی، آن زمان وقف نامه‌ها با حضور اهالی محل نوشته و در آن‌ها حتی قید شده است که این املاک از مالیات معاف باشد.

○ پایگاه قدیمی ایمان و خاطره

واردم سجدیک و نیم سده‌ای سجادیه در کوچه آب میرزا که می‌شویم، گویی به همان سال‌های دور سفرمی کنیم. هنوز همان سبک و سیاق قدیم پا بر جا و چوب‌های سقف عیان است. جالب است با وجود تغییرات آب و هوایی در گذر زمان، استوار مانده اند و قرار است ظاهر آن نیز به همین شکل باقی بماند.

حبیب هاشمیان، متولی ۱۳۴۲ بک از کلیدار مسجد و فرزندیکی از مغازه‌داران قدیمی محله است پدر و عمومی اوسال‌ها در همین محدوده بستنی فروش و خواربار فروشی داشته‌اند. این کاسب قدیمی می‌گوید: مسجد در گذشته، صبح وظفرو شب میزبان نماز جماعت بود و نام‌هایی چون آیت‌الله حاج آقای تهرانی جماعت در حافظه اهالی مانده‌اند. این منزل آیت‌الله شیرازی که در نزدیکی مسجد قرار داشت، اشاره می‌کند و معموی افزایید: آنجا محل تجمع مردم و آغاز اهیمهایی در روزهای انقلاب بود. مسجد سجادیه هم در آن سال هایکی از بیانگاه‌های مهم هم درآمد و شمار می‌رفت و شبانه روز پر رفت و آمد بود.

○ یادگار خیرخواهی ۲ واقف

دنبال تاریخ مسجد را که می‌گیریم، به متولی امروز آن، حاج مرتضی وفایی، می‌رسیم. گرچه سن و سالی از ازور فته است و تمایل زیادی به صحبت کردن ندارد، بالاخره چند جمله‌ای همراه‌می‌شود. طبق گفته‌های او، اولین جرقه وقف این بنای سال ۱۲۹۰ قمری بازمی‌گردد؛ زمانی که حاج محمد حدادیزدی تصمیم گرفت یک در بند مغازه را وقف کند. وفایی می‌گوید: در سال ۱۳۹۳ قمری، فردی دیگر به نام کربلایی کاظم گیوه دوزکه گویا زد و سلطان واقف اول بوده است و به قصد زیارت به مشهد آمده بود. تصمیم به کار خیری می‌گیرد. او هم سه باب مغازه و یک حیاط را در مجاورت مغازه‌قبلی می‌خرد و قوف می‌کند. هر کدام از این دو واقف در همان سال وقف نامه‌های ادار حضور اهالی محل نوشتند و امضان کردند. ولی چون تعداد ملک‌های وقفی کربلایی کاظم بیشتر بوده، حاج حدادیزدی موافقت کرده است. تولیت به ورثه کربلایی کاظم برسد. طبق صحبت‌های متولی کنوی، در واقع مسجد امروزی روی چهاردهن همه مغازه‌ی قرار گرفته است.

رجیلی وفایی، متولی سابق و از خاندان کربلایی کاظم

محلات منطقه ۱۰

با پیگیری شهر آراملحه
نظافت هفتگی در سالن ورزشی محله بالا خیابان انجام می‌شود
نرمش صحبتگاهی در سالن تمیز

نجمه موسوی ایست و پینجم اردیبهشت امسال گزارشی در باره نبود سالن ورزشی در محله بالا خیابان تهیه کردیم و به زیرزمین یکی از ساختمان‌های شهرداری منطقه در خیابان شهید کاشانی ۱۲ رفتیم که مدتی است با گذاشتن کف پوش برای نرمش صحبتگاهی بانوان در اختیار شورای اجتماعی محله بالا خیابان قرار گرفته است. یکی از مشکلاتی که بانوان در این فضاداشتند این بود که در مدت کوتاه نرمش صحبتگاهی، خودشان باید دست به کار می‌شدند و سالن را تمیز می‌کردند. با همانگی معاف فرهنگی اجتماعی شهرداری منطقه، قرار بر این شد که نظافت هفتگی این زیرزمین را داره ناجیه یک شهرداری منطقه ثامن بر عهده بگیرد. در بازدیدها یمان مشاهده کردیم که سالن از نظر پهداشتی وضعیت به نسبت مناسبی پیدا کرده است. محمد واحدی در این باره گفت: تازمانی که مجموعه ورزشی خیابان هفده شهریور یک تکمیل واحد شود، این فضای برای نرمش صحبتگاهی در اختیار بانوان محله بالا خیابان خواهد بود و به صورت مرتباً خدمات دهی در آن انجام می‌شود.

موسوی امشارکت هیئت‌های قدیمی منطقه ثامن با شهرداری این منطقه در میزانی از زائران دهد. آخر صفر هرسال با شکوه بیشتری انجام می‌شود. به گفته معاون فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقه ثامن، امسال در این ایام، بالغ بر ۲۰۰۰ موبک صلوای وایستگاه خدمت رسان در منطقه ثامن فعال بود که هفتاد مورد آن در راه باغ‌رضوان و ره باغ حضرت زهرا (ع) مابقی در خیابان‌های اطراف حرم و ورودی‌های منطقه قرار داشت.

معاون فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقه ثامن از مشارکت مردم در میزانی از زائران گفت:
مهمان نوازی با آداب خاص

محمد واحدی با اشاره به عزاداری زنان نوغان به عنوان یک مراسم هویتی با قدمت چند صد ساله افزود: بعضی از هیئت‌های و مساجد به صورت ویژه برنامه‌هایی را برگزار کردند؛ از آن جمله می‌توان به مسجد صاحب‌الزمان (ع) مسجد جمتم مبیت الصادق (ع) و مسجد امام رضا (ع) در خیابان نوغان اشاره کرد که شاخص ترین آن ها عزاداری زنان نوغان با همکاری اهالی محله و مسجد امام رضا (ع) بود.

معاون فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقه ثامن افزود: بر نامه مشارکتی دیگری با استان قدس و چندین تشكیل و هیئت مردمی در باب الجواد (ع) برگزار شد که در حوزه مسائل فرهنگی و آداب زیارت به زائران خدمات فرهنگی ارائه می‌کرد.

عکس گرفتن با المان باب السلام رسم چند ساله زائران شده است

قاب سرسبز

شاهیان چند سالی است که در باب السلام (وروودی صحن آزادی) آب نمایی برپاشده است؛ سازه‌ای سبز که در گوشه‌ای از آن، نماد آهوی خودنمایی می‌کند. این سازه که به نوعی منظره جدیدی برای عکاسی در حرم است، چند سال پیش در ایام نوروز زرگنایی و کم کم به یکی از قاب‌های محبوب عکاسی زائران تبدیل و مانند گارشده. حالا هر زائری که از جای جای ایران یا فراتر از مرزهای اینجا می‌رسد، دلش می‌خواهد چند عکس یادگاری کنار این آب زلال و سبزی دلنشیز داشته باشد؛ گاهی پیش از آنکه چشمش به گنبد طلایی می‌افتد و گاهی پس از آنکه دلش آرام می‌گیرد.

هادی باباییان اهل مشهد است و زیارت برای او بخشی از زندگی روزمره شده است. می‌گوید معمولاً صبح‌ها که خلوت تروه و اخنک تراست به حرم می‌آید. اما امشب به خاطر همراهی بامادر و مادر همسرش، شب‌انه گذرش به باب السلام افتاده و دلشان هوای یک عکس خانوادگی کرده است. او بیان می‌کند: بیشتر از سمت صحن گوهر شادواردی شویم و کاهی هم سری به چای خانه حرم می‌زنیم. امشب اما تصمیم گرفتیم حرم گردی کنیم و از هواخی خنک شب لذت ببریم.

سامیه جلوکش از بندرعباس را وقتی می‌بینیم که در حال ثبت عکس با دخترش است. او سالی یک بار به مشهد می‌آید. سال‌هاین سفره راه همراه همسرش می‌آمد، ولی یک سال و هشت ماه پیش در تصادفی، همسرش را از دست داد و سوئیا هم ویلچری شد. با وجود این سختی‌ها، آمدن به حرم برای او فتحار است و می‌گوید: امام رضا (ع) معجزه می‌کند. برای نمونه، همین امروز سوئیا آرزو کرد غذای حرم نصیب شود و چند دقیقه بعد، یک نفر، فیش غذادستش داد.

اهل شهرستان لارستان در استان فارس است. سه فرزند دارد و با شوق از کوچک ترینشان یاد می‌کند که امسال اوران خستین باریه پایوسی آورده‌اند. در میان این شور و شوک به حاجت‌های گذشته اش هم اشاره دارد؛ مشکل ناباروری داشتم و هرسه فرزندم را از امام رضا (ع) هدیه گرفته‌ام. ساران جبران همراه خانواده اش بارها به مشهد آمده است و می‌گوید: وقتی دلم می‌شکند، انگار خود آقاما را می‌طلبد. معمولاً بیشتر وقت‌ها به صحن انقلاب می‌آییم. اما این بار در رورودی باب السلام جذب سازه سرسیزش شدیم.

لیکن: احمد حسنه / شهرداری